

Васи

засідання Режисабу від 18-го травня 1945 року

Присутні: т. т. Курбас, Василько, Тягно, Лішанський, Бурдичський, Гутенко, Балабан, Крига, Карпенко, Іванутич, Стяжар, Стріжакєва, Лосенко, Лонченко, "Акаренко", Пуглович З., Лопатинський.

Порядок дня: 1. Доклад про "Лекеріа" - Тягно.
2. Віжучі справи.

Тягно: Після своїх блукань на яких я так опирався, коли мене товариші на цьому поприли і після того, як т. Курбас, указав мені на помилки в попередній роботі я взяв себе в руки і поспрацював по плану. Оказалося, що така робота дає більші наслідки, як покашлива. Постільки, поскільки я вівлявся у попередній роботі до іду по лінії роботи, яку бере наш театр в цьому сезоні і ідучи по лінії свого власного росту, набування грамотности, я першим чином прийняв таку точку. Я сказав собі, що я мушу житися з тим завданням, яке має наш театр і по друге взяв на увагу роботу над спектаклем. Я дуже багато присвятив часу тому, щоби зрозуміти саму схему роботи театру. Але я не буду говорити про неї, тому що вона примітивна і для мене не явна що заплуває другий товариш і це стане на переході тій тоці яка стоїть на порядку дня. Розбираючи театр і тим самим глядача почну з самого примітивного. Я поставив перед собою дві точки: в театрі я взяв одну точку режисера і проглядену - глядача і ска зав собі що там де вони зустрічаються: на створенні театрального видовища і вимог глядача, які треба задовольнити і за його рахунок бажанна видовища провести ідеологію, а у своїй другій роботі працював по цим двом точкам. Я сказав собі, що всі ці частини, весь розбор матеріалу, трактовка, устан яка на спектакль буду провадити так: як може дивитися глядач на роботу і як на спектакль. Поміж цими двома точками я всовував частини розбору своєї роботи, які я провадив. Це основа того, як я працював, це метод моєї роботи.

Матеріал "Меріме": "Лекеріа" - другим словом історія повстання селянства середньовічній Франції. Персонажі трактовані як історичні фігури з тими чи іншими рисами з тою основою стихійного руху селянського повстання. Вся ідея Меріме і трактовка персонажів соціалістичська т.е. коли б я придивлявся текст селян то він схематичний, знівний. Накреслені робітники - вся роль цього класу зводиться до того: "поїдем грабять мешан". З другого боку певний ідеалізований підхід до створення такої фігури як Ізабелла. Я сказав собі так, що коли Меріме у свій час підходив до свого читача, глядача, так то, так само я мушу підійти до створення цього спектаклю. І значи ідеологічну установку і беручи основні моменти того бажанна видовища і тих видовищ, які складаються у глядача, я примітивно розділив, для себе досить вичерпуючо такі 4 точки: глядач іде в театр з тим, що він бажє видовища, тим самим він хоче задовольнити певні естетичні потреби може політичні питання, зацікавлення театром і це дось таке четверте.

Сталася така штука: мені не страшно, коли це матеріал для глядача може бути не знайомий. Мені не страшно коли на "Лекеріа" буде глядач дивитися так, як вона є, коли він до неї буде відносити я так як я. Але мені страшно коли він у частинках установки Меріме буде захоплюватися середньовічним містицизмом, романтикою і т.д. З другого боку з самого підходу до роботи - зроблення самого видовища, виходячи із завдань сезону і маючи на увазі прийняту раніш ідею, нами освоену і конфлікт про який говорив т. Курбас з яким я згоден. Я постарався зруйнувати цілком "Лекеріа". Я вскривав її по частинам. Прав ідею, конфлікт, сюжет, фабулу. На підставі цього виникла така штука: в мене у кінці виникла трояка інакше фабула, який сюжет. У Меріме соціальна боротьба - у нас кінець інший. Таким чином по-лучилась така ідея: селянство як революційний клас. Конфлікт: боротьба поміж ба-жаннями визволитись і власною гниотю. Сюжет "Лекеріа", фабула: економічне становище у Франції після середньовічної війни приводить селянство до повстання, на чолі якого стає монах, сірий волк Сівард і коаліція цих людей, носить в собі такі протидія у своїх інтересах і будучи силами свого часу настільки темні, що вони не мають змоги збагнути стану річей у який вони погали після першого вибуху повстання, окрім Дана, який хоча був більше їх просорвавшим, але також сином свого часу і стихійно ідучи вперед і отримуючи певні перемоги просто тому що із за своїх вигод привадувалися робітники доти, доки хит і дипломати короля не ударили таким дипломатичним ударом, розрахованим на їхню темність, яка іще і

так почала розкладати їх, що потребувало кілька зусиль для того, щоб феодали їх зовсім легко не перемогли. Наскільки я сформулював фабулу я не знаю, але рідчись в матеріалах і виясни історію Експіровської роботи над "Гамлетом" я звернув увагу на опріділення фабули одним критиком. Фабула - це зовнішній механізм двигачий всю трагедію. Це було для мене настільки висчерпуючим, що я спинився на цьому і звідси виходив до своєї роботи.

Вся "Джерія" розтягнута на 36 сцен. Їма фактично загостреного конфлікту самої боротьби. Я гадав, що певні персонажі, мусять бути так виведені з дії щоб вони своїм уходом з поля боротьби щось значили. Під таку категорію підвелися П'єр, Допремон і Ізабелла, такі фігури, які для фактичного розвитку дії нічого не значать. Таким чином, ідучи від трактовки тих фігур я змінив всю ситуацію. Я вирішив ситуацію П'єра вишести, як протилежну і самостійну загальному рухові героя П'єса з абсолютно підкресленим шкурницьким моментом, повном до боротьби і поста в його в положення протилежне. Він став ворогом, зрадником. З другого боку фігуру Допремона я використав також для інтриги. Я хотів відійняти кульмінацію там, де вони закладають переміря, як остаточний і домінуючий удар на основу яку несуть в собі селяне, диліоматичним ходом на їхню темність. Весь спектакль зараз у мене не е остаточно розроблений у самому хребті дієвому і не торкається його фактури. формулювання принципів немає. Я до нього не дійшов.

Персонажі: Брат Дан. З початку мені показалося, що він примазанний кар'єрист просто із за того що він будучи в монастирі боровся за становище аббата. Але потім думка змінилася. Я вирішив його зробити героєм і я із дана не хочу робити спеціально монаха. По тих елементах, які мають у автора, Дан більш світська людина, як монах. Його можна трактувати, як цілком свідому людину, просто тому, що він займався алхімією, а алхіміки люди передові, людину яка свідомо відноситься до стану речей класу, яка покликає її до боротьби і яка падає жертвою тої темноти, загально склавної ситуації.

Сірий Вовк - тут така була помилка. Весь вовк у тому що він робить зарубки, не думаючи про те, що він має велике трагічне прощле.

Рено - коли б він не прийшов на повстання від ешафоту, він став би Сірим Вовком.

Фігура Сірого Вовка - та крайність, яка може бити і своїх і чужих, яка почувається вовком. Рено - фігура яка може бути посередині, поміж Сірим Вовком і селянами, як селянами.

Сівара - це ясна фігура. Його не можна змінити. Це "странствующий рыцарь разбойник".

П'єр - шкурник, захопаний, але декларований своїм лакейством. Його Сірий Вовк назвав лакеєм Допремона. Я не хочу очернювати, він все таки симпатичний. Це фігура заблудившогося.

Ізабелла: - це не е ідеалізована жінка середньовіччя, яка до нас дійшла, навпаки дама, патронеса, ханжа/типична еціяльна фігура жінки того часу, яка жінки духами сьогодні могла посвящати себе рязарю, завтра зарізати свою служницю, після завтра молитись і умивати руки. В мене она звелеться із першорядної фігури до другорядної, проходячої.

Монтрейль - це капітан із комендії дел-Арте.

Допремон - феодал, він ним і остався. До більш конкретної наброски типів, яка просить на певне переведення, матеріал - я не дійшов.

Із за структури спектакля прийдеться інакше трактувати. Те що я сказав в но більш чи мені остаточне. Весь спектакль звівся на 3 дії. Я не певний в цьому, тому що така велика епопея не може укластися в 3 дії. Але беручи свій хребет у основі, залишаючи багато недоного для себе, я уклав його в 3 дії. Це перша етап дії розробки кістяка.

Спектакль має початися таким чином: перш за все музичний вступ, побудований по темі таким чином: яскравий перехід, певна установка на сприймання від сучасності до середньовіччя. Відносно того: почати спектакль певним м моментом - він у мене залишився, але не так, як я думав. Відкидаючи експозицію Меріме, я не відкидаю прийняття номіна, тому що сцена театральна. ~~Я думаю, що коли я живий рахував що коли я виведу всіх персонажів - то велика кількість може залишитися для глядача не сприйята. Той прийом, по якому Вахтангов виводить всіх персонажів на сцену, я примінив так, що коли будуть поставлені певні фігури при певному значимому совідношенні, коли буде говорити цей номічок, треба буде прожектором освітлювати окремі фігури на монументі, екупивши увагу на чомусь і потім розвернути до дієву ситуацію. Таким способом можна зробити експозицію фігур. Свій яскравий момент персонажів - а сцена там де се а нападають і сірі вовки і англійці і барон, урятувавши їх сам грабує. Получається ситуація в який вони жили, яка може першим сильним дієвим ударом яскраво подати глядачеві всіх пер-~~

сонжів. На сценах так і в'їждь. Там така історія: біла кабатка сидять Проун, шпін, Сірій Вок, напившись Сінешаль поре одного хлопця, який йому нагробив. Сельне вступаються за хлопця, звинялась колотнеча, брат Жан розмірняє їх, являється Ізабелла, Монтрайль і другі персонажі і це все перебивається нападом англійців а потім б'ють сірих вояків, скот починають гнати, Допремон відганяє їх від села і кінчається тим, що Сінешаль забирає третю частину по праву перехвата. Дальше іде діалог Жана із селянами, агітація.

Друга сцена виборя аббата, тільки вона подана для експозиції брата Жана. Я взяв більш яскраву ситуацію. Голеран і Сульпінція два монахи, які ненавидять брата Жана, в той час коли він був на селі вони підробляють до машинку, вибори аббата. Коли Жан являється аббат вже вибраний. Я взяв певну інтригу. Жан, якого треба вбити, як антерелігійний момент не говорять про те де він був і чому він не був. Але там є тема така, що перебивається діалогам: один із монахів приходить і каже що Мерара шпінна виврвали із убою. Я по архітектонічному побудованню залишив його. З другого боку все тим самим треба вивести Жана і монахів. Получається така штука: монахи ідуть молитися за Мерара, у мене за феодала. П'єр, який був поранений в сцені біже тікає у замок. Одна і друга сцена відбувається в замку це була велика сцена, менша сцена і прохідна маленька сцена, клятва Рено. Сінешаль ударом в живіт убив вагітну сестру Жана. Замок більша сцена ніж сцена Рено Тут вона у мене не цілком заснована, мабуть ввійдуть сюди сценітакі: заняття Конрада, П'єр читає фавулу Ізабеллі і на режі остання сцена репресій над Жаном з боку аббата, який мстить за те, що він забувши свій сан пішов битися з англійцями. І на режі остання сцена змова селян, бунт. Кінець першої дії. Кінчає завязкою спектакля. Архітектонічна лінія іде по меншому напруженню в гору до самої завязки і залишається під кінець прозором, як певна подана того, що дальше буде.

2-а дія: Починається дія убійством Сінешаля. Остається так як подано. На сцені темніе, темніе, на режі убійство у самій темноті. Користуючись цєю темнотою, не роблячи пере станювки декорації даю сцену Жана і Сірого Вокка там де вони змовляються. Жана і П'єра вигнали з замку і вони пристають до повстанців. Іде середня сцена з великим напруженням під кінець і прохідна невелика сценка П'єра і Жана Тут уявляється деталь таким чином, переведення в матеріал: зробити комбінацію замість того, щоби показувати, як Ізабелла прогнала самого П'єра, зробити комбінований перекидний діалог П'єра і Ізабелли. - він дає свою репліку вона свою. Діалог построний на сному голосі загострюється під кінець. Протилежність цьому до любить цей наївний П'єр. Слідує сцена в замку. Хочу показати шпінт поміж Ізабеллою і Сівардом. Він буде трошки інакший - сюди буде влитий елемент побуту того часу. Суд над Рено. Дуже гарна сцена там де вона кінчається тим, що рішають його повісити в четвер в базарний день. У Меріме мається сцена пленума засідання Жана і селян всіх околиць. Але поскільки у мене получається три великих сцени сцена суду над Рено і сцена повстання, я вирішив замінити середню сцену засідання полати інакше. Це місце однак для мене пусте. Сцена повстання. Сцена така: збір загоровщиків зі зорсом на площі. Прцесія веде на ешабет Рено. Почали горіти коотри. Ві смости про те, що селяне із сусідних околиць почали повстання. Рено починають вистати. Повстання. Допремон тікає в замок. План щоби захопити замок терпять крах і таким чином починається облога і Сівард, який понав в полон у першій сцені попадає до повстанців. Слідує сцена: паніка в монастирі. Монахи занепокоєні, кінчається сценос там де вони "розділили одежі аббата". Мана провісти паралель "розділили роби мої". На цьому друга дія кінчиться. Перша дія експозиція і завязка, друга дія від завязки до першого бунту. 3-я дія розляв Макеріі і її ревал.

3-я дія: Вія поміж феодалами, які ідуть на допомогу Допремону і повстанцям, сцена по мов'язку зроблена на 3 до 4 невеличких сценах, так як там є з вступом де торгуються хто буде командувати. Дальше приходить до здачи Допремона. Після того, як с дане на прийняти здачу Допремона, Допремон тікає, Ізабелла і Монтрайль також, а Сівард їх захоплює. На режі велика сцена в Бове де буржуї трясуться перед наступаючою грозою. Робітники кидать їх і сцена кінчиться злачом Бове. В напівтемноті іде засідання королівського дворца в звязку з подіями у певних мізансценах, там де вирішено післати якогось дипломата для того щоби справу відтягнути, - так як у Меріме. Актори, ті селяни які будуть заключати перемиррря зараз знамаючи певні ознаки при світлі буде вже подано засідання селян, там де до них приходить Бевіль. Ставлячи ці дві сцени під ряд і даючи цим кульмінацію Макеріі треба полати селян, які більш розложені, треба дати побічний удар, який бив би по тим сторонам прозранням ім виходячи із конфлікту поміж темнотою і бажаним розвитком. Дипль смати послаючи Бевіля, який будучи дворянином Допремона, роз-

раховувать на суетвірра на яком можна зіграти їхньому післанцю. Суетвірра, темнота може бути тут подана в загостреному вигляді з таким оправданим переходом до заключення акра, коли брат Дан і певна частина селян може увалити ту частину, яка хоче боротися і селян, які хочуть повернутися на поля. Це може утворити певні великі напруження. Далше іде сцена невеличка Сиварда і П'єра, там де вони починають поєдинок. Тут височується така ситуація яка подана там в 4-х сценах, яку я не хотів подавати, а просто дати певний момент для розвитку лінії самого П'єра. Далше сцена поміж Бовілем і П'єром, який зраджує і Бовілем і Сивардом, який також зраджує сцену де селяне не вірять Дану. Розвал. Сільтр всієї фігури Дана трагічне його положення окреслення самої фігури. Може буде ще якась проміжочна сцена невеличка, можливо це це буде бій і Сірій Вовк ки не повстанців, а другого боку вони передані П'єром, селяне розгублені вбивають Дана, при чому першим прорвавшися ряди які підходять, можливо що піде і сам П'єр. Після цієї білки падаючи тіла ізображають той самий монумент з якого дія почалася. У самій схемі мені уявляється такий кістяк спектакля. Пікреслюю те, про що я казав, що тут як раз можливо що масштаб 3-х дій не вмістить всяких побічних елементів, так що може прийдеться розбити спектакль на 4 дії..

Монумент - пам'ятник минувшини. Може бути розрішеной в плакатному плані.

Зіна: Не уважка сучасности з історичністю.

Тягно: В процесі роботи я думав над цим, але ні до чого не дійшов. Я займався матеріялом. Відносно того, що Зіна каже - це думалось і думається певне наближення до сучасности буде. Не знав як. Певного стандарту до історії не буде. Щось посередуче буде. Фігури селян як певного класу нам близькі і більш можливі до сприйняття як лицарі, і тим самим коли можна як небудь негативно подати всю дворянську чвань і всяку таку штуку, користуючись самим "нелюдяччям", як панциром і на чому базувалися самі персонажі певної класи - тоді ясно що уважка у певному плані, вона існує, і предопреділяє певну середину. Яким чином це зробити я не думав. Коли брати клас і брати його в плакатному підході, чи в плані агітки, то у нас велись так, що актор котрому дається певні слова і костюм представляє певен клас, але ми стоїмо на ґрунті театрального типу, то певне поєднання яскравих і проілюстрованих фігур існуючих як певна фігура зокрема, певний ансамбль, поєднання їх в цілому, може дати клас, як певну об'єднуючу організацію. Не буде героєм ні Дан ні Вовк, ні П'єр а всі разом, тому що трактовка буде загальна.

Курбас: Що таке герой. Герой це той чоловік, який має певні устремління, веде боротьбу і гине. Не Дан інтересує, а селянство - герой, котрий страїється до чогось, бореться і гине.

Нігулович З.: Цікаво було б коли б п'єса мала певну чітку фізіономію. Або вона була б пам'ятником історичним - друге діло, яка йому ціна. Освітлити як якесь віддалення, поему, пієно про те що було і моральні із цього висновки і друге щоби вона була як Макбет в чисто сучасному переломленні. Тут велика трагедія тодішнього селянства. Мені уявляється що я нічого не почула ні в історичному аспекті ні в сучасному. Сабула зміненя на те, щоби зручине побудувати п'єсу, але не в тим що немає фізіономію. Коли він фінал робить походом на початок, ритмічне музикальне пострєння п'єси і дає накінець неясний пам'ятник о минувшому, не то щось ліричне, не то щось друге - то воно вбиває активність моменту сучасности, те що ми мусимо сприймати активно. Тут цього не має. Тут якась повільність і динамія яка не робить гострого враїння. П'єса в такому розробленні не буде нікого захоплювати і буде не цікава. Коли б її зв'язати з сучасністю хоча б тільки формальний бік, конструктивно її побудувати чимсь - Тягно каже, що він буде стилізувати - безумовно треба дати якийсь товчок щоби п'єса виїшла із туманности. Вона якась млява. Треба її переробити з якоюсь цінністю для нас і наблизити до сьогоднішнього дня.

Кудрицький: Борис зазначав що цей план спектакля - один із перших нарисів я буду говорити про те загальне що мені являється непришлїме, не торкаючись детального. Мені здається що це є сценарій, який Тягно зачитав, він явився скороченням, стислим виданням цього матеріялу, який є у Меріме. Немає драми це саме головне. Я так приймав що ці сценки навізані так як вони є. Вони уявляють собою розвиваючоїся лінії драм тичної боротьби. Що б не був цей герой - не чується зв'язку героя з якоюсь протвєтоюю жижка силою в розумінні якоїсь боротьби. хххххххх Часто окремі сцени, як введення, розєлив Макерії, взяття Бове, вони введені випадково. Ці персонажі, групи людей, не були рєніш показані глядачеві, полувивєрє апєє із цього.

5.
чився епос із цього. Діє сказав так, що всі ці фігури ладі й, які були показані пізніше-їх треба показати раніше, щоб означити що вони приймають участь в боротьбі, щоб їхня поява була оправдана, щоб було ясно, що селянський рух законний і таку діянку. Необхідности в цьому немає. В драмі мусить бути необхідність. Дійсною драмою не получилось. Получилось більш епічне видання "Лавері". Так як трактує Тьгно все це ситуація здається що конфлікт і герої звучать приємливо і так воно приймається. Але якось тому, що воно у першій стадії розробки, воно не продумано остаточно - боротьба яка постане на початку. Може треба це більшої переробки матеріялу для того щоб виявити боротьбу тих сил. Навіть коли герої маса-селянства, то хто з ким буде боротися, щоб воно було ясно опраделено. У мене повстає асоціації з Джиммі Гіггіном, де конфлікт міг би бути таким, що один представник робітничої класи повстав і загинув. Може можна би так зробити і Лана. Треба подумати з ким він буде боротися, чи це боротьба проти темноти своєї класи, чи з таким оточенням протилежним з феодалами. Неясність заложена і у цьому і доки не буде точно визначене співвідношення цих сил, до того часу не можна буде найти драматичної боротьби цього сценарія. Окремі моменти трудно критикувати, тому що вони у початку розвитку. Тьгно залишає першу сцену, тому що вона театральна. Коли так підходити до трактовки Бірого Вовна і компанії, які були загнані в таке положення, що стали вояками, стали кусати і своїх і чужих ця сцена могла бути використана краще і як експозиція цілої атмосфери того часу, таке явище, що могли існувати такі вояки. Воно являється наслідком того оточення, яке тоді було. Цю сцену можна було використати до виявлення всіх сил всіх представників класових розривів. Ця сцена могла б явитися справжньою експозицією всіх осіб. Тоді не було б певного оповідання, появ різних осіб, груп, ситуацій, тоді звучало б воно, як щось показане глядачеві, як щось що приймає участь в боротьбі.

Лішанський: Тим що Тьгно не обсягнув твердо принципу, по котрому іде спектакль, трудно остановитись на де-яких моментах. Можна говорити з тій чи іншій драматичній стороні твору. Багато вірного звучало для мене, поскільки я також робив схему. Але це показалося абсолютно не вірним - це така експозиція сторін. Не видно підготовки повстання. Повстання не необхідне, а щось, що могло статися і ні. З той сторони, коли підходити таке положення сцен яке зробив Тьгно порожняк єсьєв не увякзе і не дійсно буде мішатися глядачеві приймати його замісл і ця боротьба буде в такому ілюстративному порядку. Після засідання у короля тіж самі актори міняють дієномію і засідають сейчас як повстанці - чи це окремий формальний момент не звязаний з другим, чи може це увязка у голові у Тьгна про що він не сказав. Відносно того до говорила Зіна мені хотілося сказати, що безумовно другого підходу із того що говорила Тьгно не можна винести. Героїчне співання того, що було, чи це не героїчна пісня, яка робиться і тепер хоч би в Болгарії. І тут якісь асоціативні моменти сьогоднішнього дня не будуть агітаційними і плакатними, але мусять бути тонко виражені і тоді тільки буде форма піднесення якоїсь пісні, не згадування, а товчок до чогось.

Василько: П'єса Меріме довга і сучасний глядач навряд чи витримає таку п'єсу. Публіка слухає найбільше дві з половини години. А згоден, що п'єсу треба скоротити. Є певна небезпека до схематичности, поставлено чорне і біле, с'є-то селяне і феодали. Породилися асоціації з минулим репертуаром. Там можна було так схематизувати. Така механічність є те саме, що схематичність. Ставило запитання: як собі думає Боріє і фігури, коли вся ця боротьба буде вестися не тільки селяне і феодали як такі, щось таке, як "Ладина маса" в гіршому розумінні, таке було і у "Джиммі Гіггіні": робітники, капіталісти, соціалістичні, зараз така маса, як така вона мені буде скучна, це буде плакат. Персоніфікація класи - можна персоніфікувати Лана, герсем мас. А за те щоб боротьба соціяльна була поставлена через виражені образи типи, щоб вона не була сіра одностанітна масою, що нас було в 30 році. Чи мисляться подача цього матеріялу через кондензовані фігури, чи просто мисляться, що це селяне, а це феодали і є лише кілька посередніх фігур. Маса мусить бути персоніфікована щоб не була сіра одностанітна. Схематичність побудовання п'єси: швидко зміна коротких сцен - глядач до цього не привик, глядач хоче більш ширшого змислення. Короткі сценки будуть мелькати перед глядачем і давати непотрібну кінематографічність. Вояки, як експозиція - я згадав з Кудрицьким що іменно така сюжетна сцена могла би бути експозицією. Тьгно скорочує сцени і висмикує з неї частину. Ця сцена не може бути вступним акордом коротким, вона мусить бути яскравий сюжетний образ. Де момент стику двох б'єжучих сил. Момент це один із випадкових образів, про які говорив Курбає на одній із останніх лекцій. Зараз воно не вийється таким починати і

таким кінцати. З раз воно статична штука. Получається врештіння, що ляльки заворушилися заграла і знов стали ляльками. Добре було б і потрібно підкреслити моменти боротьби селянства, щоби вони бу и соковито показані, щоби вона асоціювалася з сьгоднішніми подіями.

Крига: Коли слухав сценарій, врізалась замкнутість стилю, статичність і чомсь він не випирає на перше місце. Коли б його ставити у історичному аспекті і втілювати якийсь стиль, то дійсно це якась звичайна примічка, засмакована річ і не треба видвигати його і спинятись на ньому. Зверн ти треба би увагу на дієвий момент яких звязав би з сучасністю. А хотів спіймати образове уявлення спектаклю, то го чогось живого, що весь час рухає спектакль. В багато місцях не зголен з Тягном, прим. монтаж сцен. По ходу сцени у багато місцях ідуть дуже добре, сцена іде через сцену. Можна багато де-чого викинути, скоротити в тих сценах, але та перебудова нарушила все це жакерію! Може я помилясь. Іменно цей хребет жакерії порушився, він не такий гострий, як в жакерії, він менше гострий зробивсь Тягнові треба було б раніш чим перестроувати ці сценки, ясно представити собі план. Сскільки плану немає трудно критикувати переустановку сцен. З багатотоваришам я згоден відносно експозиції, сцена з вошками, вибори аббата, селянський побут, з сценки це експозиція на вест спектакль. Тракткування Сірих вовків - можна більш гострише трактувати. Це бунтарі, які не вижили натиску феодалного, селяне темні, дурні, не мають боротися. З початку треба було б поставити сірих вовків бунтарями, вони щось роблять, щось рухають. Рено вбиває Сінешала і іде до вовків - там підкреслюється що там є якісь вовки. / Не так ствати що це розділники / Коли опрадаті їх - він не правильно підійшов. Багато ще де-чого можна сказати, але не маючи плану не можу зараз говорити про деталі. Не чути єдності дії. Жакерія якось розплилась.

Савченко: Нема живого начала, яке є в п'есі. Для того щоби розвивати цю справу, щоби вона була яскравіше виявлена треба виходити із економічного стану який тоді був і вона буде яскрава. Фігури стануть ясні. Сірі вовки не будуть симпатичні, що неначе б то бунтарі, а просто популяризовані не тільки до феодалів, а навіть до господарства; щоби було видно два начала, які мусять бути в п'есі головним дієвим моментом, треба пров. ставити апарат феодалізму, який впливав, мораль, романтичні моменти, відносини до селян, до рицарства / ~~тут~~ / яскраво окреслити апарат феодалізму. Селянство не то живести позитивним, а в своїй масі вивести його негативним.

Пігулович З.: Тягно розкладав п'есу. Він розклав матеріял без точних означень до чого він має бути складений, до якої одної точки, провідної ідеї. У нього був чисто аналітичний підхід. У нього немає завдання. Це сама першордна річ. Ось як режисеру бракує його завдання. Поки не діде він до синтетичного моменту праці до цієї пори не буде нічого. Тернова робота це розкладання матеріялу як такого без завдання.

Курбас: Це що тут ми говоримо. має помотти т. Тягнові. І ясно, що Тягно не приніс і не міг принести закінченої роботи. Він не міг нам сказати всего. Те що говорив його язик, це часом далеко не в дповідало тому, що від тих слів ми собі уявляли. І допускаю і тому підходжу до ухвалки критики роботи Тягна і до оцінки того що тут говорили з тое дозою осторожности і такту, щоби це йому помогло, дало поміч, яка йому потрібна. Коли б Зіна частіше являлась на Репіштаб, вона зналаб що Тягно має завдання очерчене, ясно. І він це завдання ухвалив для себе, але по старим звичкам попав у ліс непорозуміннь і з другого боку по неопитності своїй не звик виходити це у своїй роботі від основи своєї, від того чого він хоче у своїй роботі дебитися. Ми у спектаклі цьому давали йому розрешення таке, яке диктувалось всією нашою установкою в сезоні. - себ то перебудовувати громадську психологію, це що в I-му статуті "Березіля" було і що в ґрунті річи зараз безумовно являється для всего мистецтва революційного певним законом, поскільки агітка стратила свою життєву оправданість. З цього виходочи Тягно має завдання, яке він собі поставив і навіть про нього говорив, як про певний конфлікт, який він хоче виявити, ідею, яку він хоче передати публіці, наповнити публіку цією ідеєю. Це самий основний стержень в п'есі, який криється поза будовою зовнішньою, сюжетною, фабульною

зовнішнього конфлікту соціального, який являється відправною точкою, фоном на якому ми пишемо певні увори, для впливу на глядача. По Тягно про це забув. Він став на ґрунт агітки. Він допустив плакатну однозначну алегоричну статуу. Само по собі це хороша штука і як я бачу цей прийом в початку і на кінці як прийом театральний не звертає уваги глядача на певний момент. Так як Тягно зробив це є просто еспіаль на боротьба. Вот вам буржуї а вот вам пролетаріят. Він хотів агітувати. Це зовсім зовнішній прийом, а цього не треба було, тим більше не треба було користуватися тим самим символізмом зовнішнім. Ми погодилися на цьому що є буржуї і пролетаріят. Це є штампом до певної міри якимсь обов'язковим неприємним пошлим і дешевим. І це у глядача інтересу острого не представляє. Це саме що Тягно випустив з уваги, забув про своє основне завдання, яке він собі поставив, про це свідчить вся картина п'єси. Ніде нічим Тягно не підкреслив, що він про це пам'ятав. Ізробки Тягна на позитивного героя-це річ незалежна від завдання. Це річ від звички агітувати, яка заставляє кривитися, що монах такий і такий. Нехай він так і остається. Він не буде плямсом, плакатом. Він буде живим ізображенням, але агітуючий своїм полженням, героя котрий симпатичний навіть при своїй темноті, при своїй негативності, що він резкиданий, що він всетаки не зовсім позитивний. Також і цей самий Жан, який має бути у Тягна позитивним типом іменно наче вилитим із мельодрами, героєм очищеним, ідеалізованим, очищеним від всякихб тінєвих сторон.

Меріме і Макерія, яка цінна глибоким ссоковитим реалізмом, але яскравим театральнo і дуже переконуюча, тому що нема там розкладеної одної фарби агітуючої. Це так зв. виведення життя, ізображення його. Це що по своїй рiтмі на театральній сцені, зараз єдино може бути воспринята. І от значить це Тягно в ошибку влетів. Агітка ще не виперлась. Друге це підхід до самої п'єси як до певної літературної роботи, частини цього, я думаю що Тягнові доки він собі не вяснить завдання до того часу не буде..... Чому він дана не робить попсм. Чи правильно він робить зрадника. Треба було подумати про це. Так само і про композицію п'єси самої. Макерія типічна п'єса на 5 дії. Це що у Тягна є друга дія, повстання це емомент кульмінаційний в п'єсі біля якого згруповано стільки потрібного матеріалу для п'єси і завдання, що 3-а і 4-а дія виростають біля того. Не 4 дії, а іменно 5. Коли Тягно каже що після повстання цього, повстання розгортається, це є 4-а дія момент посліднього..... в якому треба знайти дієвий стержень і його підкреслити, не збуваючи загальним таким, що повстання розгортається. До до другої дії хтось зауважив, що там мало підкреслені причини повстання. Я не згоден що там наче не підкреслено. Там гарно підкреслено. Там 1-а, 2, 4-а сцена вони страшно яскраво грубо ставлять всю експозицію, клясову боротьбу, так що там взагалі, як щось щотяжить як певні причини, глибокі причини над матеріалом і виникає певна зовнішня низка подій-це цілком ясно. Це саме повстання, чим швидше воно появиться на сцені, тим більше воно буде мати легковесний характер. Матеріалу захоплюючого доцільного дуже багато. Повстання це дуже рисковна штука. Воно може згучати як холостий заряд, коли воно в сприйнятті глядача не буде мати часу утвердитися як щось необхідне. Коли ви йому даєте час на те щоби він розумів-цього мало. Розуміння можна дати в 3-х фразах: "давайте будемо повставать". Це повинно у якийсь ритм влягатись. Помилка в будові яка заставляє товаришів здригаться, що п'єса немає стержня дієвого, помилка в тому основна така, що у поділі на дії Борис цілком не рахується з яким небудь поставленим собі законом для спреділення матеріалу. У нього сцени висять. Сцена переполюху попів після вибуху повстання причеплена до другої дії, вона абсолютно композиційно являється прогірком. Вона змазує гостроту рисунка. Весь ікт робиться ліночим окінченням, розряджує напруження зали. Занадто епічно, занадто остається манера групування Меріме, який дав це як драматизовану картину. Ман'єра ця остається у Тягна і вона не дала йому зробити п'єси. Через те не почувается рисунок п'єси, не почувается образ певного, тому що ідея не служила руковолячим чинником.

Чи історична ця п'єса чи сучасна, чи вона має бути дана в історичному аспекті. Мій погляд що немає ніякої зовнішньої причини міняти історичний аспект. І це що Тягно говорив останній раз, що він хоче наблизити до сучасности деякі трактовки, я думаю про це що це помилковий шлях напрасний і непотрібний-так само я тут думаю, що сучасність в цьому не вуждається. І тут бачимо що хоч ці самі події персонажі в костюмі чужому, хоч вони ці персонажі говорять, називаються чужими іменами, то одначе те що діїде до публіки-воно зовсім свіже сучасне, то що має діяти до публіки як ідея п'єси, не вільки сучасне а і потрібне сучасности іменно те, щоби збудити "отвращение" і страх перед таким станом, який мається у тих самих музиків, дезорганізація, темнота, неорганізованість і т. д. Це треба так зробити, щоби воно було інстинктом, щоби воно збудило "отвращение" у мас. Це повинна бути ціль спектакля, до чорта всі естетичні всякі slučajности, які можуть случитися в роботі

режисера. Це треба все групувати і переглянути кожну сцену, чи має ця сцена якунебудь роль для виконання чи ні. Коли ні-то к чорту її. Правда це можна поширять. Ця ідея безумовно поширяться, поглибляться тому що там є персонажі помічні Допремон лідарі по обрисованню конкретності такого ходу подій, а не іншого героя, але можна во це може бути поглиблено. Це питання. Коли підійти до матеріалу близько-то можна і зробити. Але це є певен образ. Вот коли б п"еса була построена во імя такого завданья. Це є образ, статуя ця сама, но не статуя, бо статуя як фальшивий для нас, сім воличний, невірний і плакатний прийом взагалі неприемлема. А образ, який тут виникає у розстеряного в переполоху мужика, додайте йому якийсь дієвий момент прим. чи голову він дає під гільстину, даю образ як певен рух, розполснення із п"еса, яка була побудована біля цього. Такий образ як вихідна точка і заключача точка. Він цілком підкреслив би ідею п"еса. Це було б дуже пасливо. Треба щоби воно було зв'язане із холос дії, а не стояло в стороні як певний плакатний додаток. Показування прожектором таких персонажів-це мені .....чорт його знає. Була пропозиція, щоби персонажі кувати в одному герцо цього мужика. І думаю що це була б велика шибка. Розумієте, коли зайви в лабораторію цього драматурга, то він цілком доцільно зробив, що розив героя на цілу низку героїв, тому що вони могли вдатися. "Избегал" тонкої психологічної зарисовки у стилі Шекспірівського Гамлета, на здорових діях показав, то що він хотів показати, - коли він це хотів показати. Це у всякому разі надзвичайно помігав справі. І іменно тим що всі ці люди страшно соковиті. Василько даремно побожеться схематичності. Тягну також так думав що вся ця маса, що цей герцо не мусить бігати за героям і рсамахувати руками. Но хто ця маса, той самий Рено. З душ, - тут схемкою не вийдеш і треба буде потребувати від актора, режисерної фігури, іобразити не щось, не якийсь мотив психологічний, не бути шрубкою до проведення динамічної штуки, а іменно іобразити щось, що відповідає природі матеріялі, чоловіка іобразити. Це момент кульмінаційний. Його не треба ослаблювати, а його треба загострити, треба, щоби це не був вибух з непевним кінцем, вибух яким ми можемо задовольнитися, но вибух в котрому іменно в згоді з ідеєю знову і знову просвічує основний мотив героя, як певен черговий конфлікт для дальшої еволюції. Він непроникаючо мусить звучати, він мусить дати матеріял, щоби держалася 4-а дія. По мойму експозиція, поскільки я пам'ятаю, п"есу, експозиція доволі вірна. /Всвк, він бори аббата, драка, біють селян/.

Тягну: Поскільки слово Курбаса було останнє і кондензоване, він більш проворливий і спитний, як мої товариші, я мушу відповісти на закиди які мені зроблені. Справа в тому, Курбас говорив про те, що я працюючи над п"есой випустив ідею з рук до П'єра роблячи зрадником - це була моя помилка. Саме головне що має бути в спектаклю - це страх перед темнотою не як певне ошущення емоціональне, але емоціональне в першу чергу, яке буде сприйняття спектакля глядачем, чим він сприймає саму ідею. У всій своїй роботі я собі відмітав і думав так як говорив Курбас. Діло в тому, що коли я почав говорити тут я вибув про це. Допремон такий самий мужик як Сімон, як другі мужики. Вен що може відрізнити його від жаків, являється таким смішним, але дусить якоесь визивати певну долю п'єсаги у підданців, а для того мусять бути якісь позитивні риси. Але у нього є елементи премоги, котрим він може до нас підійти. І не говорив про свою устансовку на спектакль. І не подавав схеми. Но тут є момент конфлікт поміж бажанням визволитись і темнотою. Бажання визволитись у мене було. До до темноти я не мітив собі страх перед темнотою. Все те, на чому накрили мене то зариві, той момент, тут така історія: я казав і зазначив, щоумістив весь матеріял в три дії. Це не значить, що я мушу його вложити в три дії. Можна зробити 4, 5 ні. Відносно того, що в самій основі є парос, нема протиставлення, те що товариші отримали від камерії, яку читали, а не від доклада. Коли я говорив про сцену, то для мене в тих аравах, які там були це було ясно, для вас скрито. І згоден з тим абсолютно, що тут багато висяного, що тут було багато механічно приліплено. В мой олу підхіді воно для мене не являється механічним, а органічним з того боку, що ця органічність полягає у мене в тому, що цей розтанутий матеріял камерії хотілось збити, кондензувати. Це не був момент агітки - це було дитяче бажання зібрати. 4-а дія у мене була зазначена в схемі, там був тронки інший монтаж, але її виканув. Відносно того, що у Меріме хороша зав'язка, що я роблю статистику, вона дешева і т.д. - це дешовка, - я згоден, що статика - не згоден, тому що коли я казав про прожектор я випустив з виду то, що при прожекторі фігури мусять арзу переходять в дію жаків не думаю врізувати. Мені здавалося, коли я буду давати сценку по сценці мені прийдеться при великій експозиції цілу дію .... то остання дія, яка построена осить виключно момент драки - до чого це приведе. Я хотів скондензувати експозицію так, щоби в першій дії була зав'язка, не розкладати зав'язки на дві дії. Маса є буде схематизована, а персонажікована. За рахунок цього можна скоротити дію

і плавність розгартання дієвої структури за рахунок акторської подачі кожного дієвого моменту зокрема. Багато з того що говорилося, що всо сире, неприемлиме - вина в тому, що я не намітив собі яскраво плану. Я думав, що якась передсылка на глядача передспреділяє якийсь план. Я боявся що у мене переважить якийсь етап роботи над послідуючим. Тому, у товаришів було багато неясностей. Не можна крім того цілком виривати п'єсу із історизма. П'єса не мусить бути стилізована. Техніка нашого спектаклю не дозволить стилізувати по прийому манінгенців. Я боявся де-яких баців кіно, деструктивного поставлення режисера за основу побудовання яксамодавлючого фактора спектаклю-звідси волучилась неопределеність плану. Відносно того що мусить бути монумент, що буде музичний вступ, така структура побудовання спектаклю у мене тому, що кить она фігура акторська на сцені сама по своїй природі вбиває всяку смузикальнену зовнішню чи внутрішню лінію побудовання спектакля. Її того не може бути. Я так думав. Не нещастне закінчення яке товариші сприйняли за стару хорому штуку. Я казав, що багато із тих подій, які є в Жакерії, які не були у цій схемі побудовання спектаклю - я про них не забував і не це мусить бути акцент. Я не згоден з тим, що і у мене був цілком підхід до агітки. У мене був неграмотний підхід - про це не стыдно признатись. На підставі цього багато непорозумінь, як розлив Жакерії і т.д. Курбас каже що я свій конфлікт хочу подати спокійно-я казав, що коли він може бути спокійний - то ця спокійність сцена виражається проти попередньої і послідуючої. Мені здається, що іменно удар на ікне суевірря, у цьому може бути і є зерно правдивости, підкреслення самої головної ідеї спектаклю.

Ян, котрий в мене робить "Крестотечення" він це робить для цікавости, він більш світський по відношенню до сучасного соціального стану, він для того пішов в монастирь доби занятись альхімією. Він не ханжа і я його не хотів ним робити. Це герой на чолі повстання і призначий для нас. П'єр він тому зрадник, що він страшно безславно кінчає, в середині він випадає. Фігура мусить бути якось виведена із спектаклю. П'єр являється фігурою від епосу, а не від драми. Коли його представляти користуючись характером-у цьому буде момент драматичности. Відносно незагостреного конфлікту не означеного моменту стику. - Він не мусить бути поданий яскраво, але по тому матеріялу який мається в першій дії, в тому пробілі який мається у сцені замку, де грабують селян, ідучи від самої сильної до спадаючої лінії у завязці - получається така історія: треба буде обовязково дати "Грабех" і сцену у Бана, коли до нього приходять селяне так як є у Меріме. Коли подати ці дві сценки - це буде наочна подана. Я не построїв структури кістяка, я помилявся в певній хапливості розгартання самої дії. В мене ще є саме предспреділення плану і всякі звідси ідучі наслідки. Я дуже багато зрозумів із балачок і получив дуже поучаючу лекцію.

Курбас: В пятницу пропонує т. Тягною це раз предложити план постановки. До того часу ми це зберемося разів зо два. Треба намітити роботу для всіх на літній перерив, не вилучки п'єски для розробки з нашою установкою, або не зним матеріялом літературним взагалі для переробки його і треба буде поговорити на тему того, що, як читати літом. Справа Василька не стоїть близькуче. "Вія" потребує фундаментальної праці, до якої потрібна свіжа голова, більш свіжа, як у Василька. Василько передасть "Вія" другому. Товариш Крига розкаже нам про п'єсу Дніпрівського "Любов і дим" завтра.

Заява Лопатинського: Піднялась справа з виданням п'єс репертотану. Сталось так як ми міркували, що для вистав п'єси були дозволені, до друку не пройшли, тому що немає в них режисерських поміток і на селах не матимуть змоги їх ставити. Просять щоб виготовити всі режисерські помітки з вказівками мізансцен і оформленням. Справу не треба відкладати в довгий ящик. Треба щоб товариші, які працювали над п'єсами перебували з товаришами з маймастерні про оформлення сцени. Режисеру треба назначити одного товариша, який би припильнував про справу.

Курбас: Повинен зробити догляд над цим шеф репертотану.

Постанова: Доручити З. Пуглович припильнувати виготовлення режисерських поміток для п'єс репертотану.

Тсв. Усикові доручається переписати і перекласти книжку Фрейтага "Техніка драми".